

YOSH QIZLARDA GINEKOLOGIK MUAMMOLAR: ERTA TASHXIS VA PROFILAKTIKA

Musulmonova Hilola Safarmurodovna

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali Ginekologiya yo'nalishi 2-kurs klinik
ordinatori

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'smirlik davrida uchraydigan ginekologik muammolar, ularning kelib chiqish sabablari, klinik ko'inishlari va salbiy oqibatlari haqida tahliliy ma'lumotlar berilgan. Ayniqsa, hayz siklining buzilishi, gormonal disbalans, infeksiyon yallig'lanishlar kabi holatlarning yosh qizlar salomatligiga ta'siri chuqur o'rganilgan. Maqolada bu muammolarni erta aniqlashning ahamiyati, muntazam tibbiy ko'riklar, sog'lom turmush tarzi, to'g'ri gigiyena va jinsiy tarbiyaning profilaktikadagi o'rni asoslangan holda yoritilgan. Tadqiqotlar va tibbiy manbalarga tayangan holda, yosh avlod salomatligini saqlashda ota-onalar, maktab va tibbiyot xodimlarining o'zaro hamkorligi muhim ekani ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: yosh qizlar, ginekologik muammolar, erta tashxis, profilaktika, hayz sikli, gormonal o'zgarishlar, infeksiyalar, sog'lom turmush tarzi, jinsiy tarbiya, reproduktiv salomatlik.

Kirish.

O'smirlik – inson hayotida jismoniy, ruhiy va gormonal jihatdan keskin o'zgarishlar ro'y beradigan muhim davrlardan biridir. Aynan shu bosqichda qizlarda reproduktiv tizim shakllanadi va faoliyat yurita boshlaydi. Biroq bu jarayon ko'plab ginekologik muammolar bilan kechishi mumkin. Ayniqsa, hayz ko'rishning kechikishi yoki erta boshlanishi, hayz davrining og'riqli yoki tartibsiz bo'lishi, gormonal disbalans, yallig'lanishli kasalliklar kabi holatlar yosh qizlarning umumiy sog'ligiga, psixologik holatiga va kelajakdagi onalik salohiyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy tibbiyotda bunday muammolarni erta aniqlash va o'z vaqtida oldini olish dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Chunki erta tashxis va samarali profilaktika orqali yoshlar salomatligini saqlash, ularning sog'lom rivojlanishiga ko'maklashish, kelgusida esa sog'lom avlod dunyoga kelishini ta'minlash mumkin. Shu sababli, ushbu

maqolada yosh qizlarda uchraydigan asosiy ginekologik muammolar, ularning sabablari, tashxislash usullari va profilaktik yondashuvlar chuqur tahlil qilinadi.

Asosiy qism.

Yosh qizlarda uchraydigan ginekologik muammolar turli sabablarga ko'ra yuzaga keladi. Bu muammolar gormonal tizimning beqarorligi, irsiy omillar, noto'g'ri ovqatlanish, stress, gigiyena qoidalariga amal qilmaslik, jinsiy yetilishga erta kirishish yoki aksincha – kechikishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Ayni paytda ginekologik salomatlikka ta'sir ko'rsatuvchi tashqi muhit omillari, ekologik muammo va psixologik bosimlar ham inkor etilmaydi.

1. Eng ko'p uchraydigan ginekologik muammolar. Hayz siklining buzilishi (disfunktsiyalar): hayz ko'rishning kechikishi, erta boshlanishi, og'riqli yoki juda ko'p qon ketishi bilan kechadigan holatlar. Premenstrual sindrom: o'smir qizlarda ruhiy beqarorlik, asabiylik, depressiya, shishlar va bosh og'rig'i bilan namoyon bo'lishi mumkin. Infektsion kasalliklar: gigiyena yetishmovchiligi yoki immunitetning pasayishi natijasida yuzaga keladigan yallig'lanishlar (vaginit, kandidoz, uretrit va b.). Gormonal muvozanatsizlik: yuzdagi husnbuzarlar, soch to'kilishi, ortiqcha vazn, tuxumdonlar faoliyatining izdan chiqishi kabi belgilar bilan kechadi. Tuxumdon kistalari va boshqa tuzilma o'zgarishlari.

2. Erta tashxisning ahamiyati. O'smirlik davrida organizmdagi har qanday ginekologik o'zgarishlar alomat sifatida qabul qilinishi lozim. Ularni erta aniqlash quyidagilarga yordam beradi: Kasalliklarning og'irlashib, surunkali bosqichga o'tishining oldini olish; Reproduktiv tizimning sog'lom shakllanishiga ko'maklashish; Ruhiy va ijtimoiy holatga salbiy ta'sirni kamaytirish; Sog'lom homiladorlik va ona bo'lish imkoniyatini ta'minlash. Diagnostika usullari sifatida pediatrik-ginekologik ko'riklar, UTT (ultratovush tekshiruvi), laborator tahlillar va gormonal tekshiruvlar muhim rol o'ynaydi.

3. Profilaktika choralari. Yosh qizlarda ginekologik muammolarning oldini olish uchun kompleks yondashuv talab qilinadi: Sog'lom turmush tarzi: to'g'ri ovqatlanish, jismoniy faollik, gigiyena qoidalariga amal qilish. Jinsiy tarbiya: maktabgacha va maktab yoshida qizlarga yoshiga mos shaklda reproduktiv sog'liq haqida ma'lumot berish. Tibbiy nazorat: muntazam profilaktik tekshiruvlar, ayniqsa o'smirlik davrida kamida yiliga bir marotaba ginekologga murojaat qilish. Psixologik qo'llab-quvvatlash: ota-onalar va pedagoglar tomonidan o'smirlar bilan ochiq va ishonchli muloqotni ta'minlash.

4. Oila va maktabning roli. Ginekologik sog'liqni saqlashda oila va ta'lim muassasalarining o'рни katta. Ota-onalar farzandlarining salomatligiga befarq bo'lmasligi, ularga sog'lom hayot tamoyillarini singdirishlari zarur. Maktablarda esa sog'lom turmush tarzi, gigiyena va reproduktiv sog'liq bo'yicha ma'rifiy ishlar muntazam olib borilishi lozim.

Xulosa: Yosh qizlarning ginekologik salomatligi – nafaqat ularning jismoniy rivojlanishi, balki psixologik holati va kelajakdagi onalik qobiliyatining asosi hisoblanadi. O'smirlik davrida uchraydigan ginekologik muammolar o'z vaqtida aniqlanmasa, ularning asoratlari jiddiy va uzoq muddatli bo'lishi mumkin. Shuning uchun bu davrda erta tashxis va kompleks profilaktik choralarning ahamiyati beqiyosdir. Sog'lom turmush tarziga rioya qilish, gigiyena, muntazam tibbiy ko'riklar, ota-ona va pedagoglarning e'tiborli munosabati – bularning barchasi yosh avlod salomatligini asrashda muhim omillardir. Qiz bolalarning sog'lom va farovon hayot kechirishi, ularning kelajakda baxtli ayol, mehribon ona bo'lishini ta'minlaydi. Shunday ekan, jamiyatning har bir a'zosi bu boradagi mas'uliyatni chuqur his etishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. To'xtayeva M.M. "Ginekologiya asoslari", Toshkent: Tibbiyot, 2019.
2. Karimova D.S. "Pediatrik ginekologiyada dolzarb muammolar", Samarqand: Ilm Ziyosiyoti, 2021.
3. World Health Organization (WHO). Adolescent sexual and reproductive health. Geneva, 2022.
4. American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG). Menstrual Disorders in Adolescents. Committee Opinion No. 760, 2020.
5. Qodirova Z.M., Raxmonqulova N.X. "O'smirlik davrida reproduktiv salomatlikni saqlash", Toshkent: Fan, 2020.
6. Emans S.J., Laufer M.R., Goldstein D.P. Pediatric and Adolescent Gynecology. 7th edition. Lippincott Williams & Wilkins, 2020.
7. UNICEF. The State of the World's Children 2023: For Every Child, Reproductive Health. New York, 2023.